

प्रधानमंत्री पीक विमा योजनेच्या राज्यस्तरीय पीक विमा समन्वय समितीमध्ये (SLCCCCI), वेळोवेळी योजना राबविणाऱ्या सर्व संबंधित घटकांना समितीमध्ये समाविष्ट करून समिती अधीक प्रभावी बनविणेबाबत.

महाराष्ट्र शासन
कृषी, पशुसंवर्धन, दुग्धव्यवसाय विकास व मत्स्यव्यवसाय विभाग
शासन निर्णय क्रमांक: प्रपिवियो-२०१८/प्र.क्र.२८६/१९ अे,
हुतात्मा राजगुरु चौक, मादाम कामा रोड,
मंत्रालय विस्तार, मुंबई-४०० ०३२
तारीख: ०१ जानेवारी, २०१९

वाचा :-

१. कृषि व पदूम विभागाचा शा.नि. क्र.सीआयअेएस/१२९९/सीआर ८९/१९अे, दि.४.१२.१९९९.
२. केंद्र शासनाच्या कृषि व शेतकरी कल्याण मंत्रालयाचे पत्र क्र. १३०१५/ ०१/ २०१६/ क्रेडिट २, दिनांक २५.०४.२०१८.
३. कृषि व पदूम विभाग, शासन निर्णय क्र.प्रपिवियो-२०१८/प्र.क्र.५२/१९-अे, दि.२४.०५.२०१८
४. कृषि व पदूम विभाग, शासन निर्णय क्र.प्रपिवियो-२०१८/प्र.क्र.५२/१९-अे, दि.१३.०६.२०१८
५. कृषि व पदूम विभाग, शासन निर्णय क्र.प्रपिवियो-२०१८/प्र.क्र.१८०/१९-अे, दि.०६.११.२०१८

प्रस्तावना :-

केंद्र शासनाच्या मागदर्शक सुचनांनुसार रब्बी हंगाम सन १९९९ पासून राष्ट्रीय कृषि विमा योजना राज्यात राबविण्यात येत होती. तथापि, राष्ट्रीय कृषि विमा योजना बंद करून खरीप हंगाम २०१६ पासून सुधारीत स्वरूपात प्रधानमंत्री पीक विमा योजना राबविण्यात येत आहे. प्रधानमंत्री पीक विमा योजनेच्या मार्गदर्शक सुचनांनुसार (SLCCCCI) योजना राबविण्याच्या दृष्टीकोनातून योजनेच्या अंमलबजावणीवर देखरेख ठेवणे, पीक उत्पादनाची उपलब्ध आकडेवारी, पिकाखालील क्षेत्र आणि विहित संख्येप्रमाणे पीक कापणी प्रयोग घेणेसाठी असलेली क्षमता विचारात घेऊन प्रत्येक हंगामाच्या वेळी अधिसूचित करावयाची क्षेत्रे आणि पिके, जिल्हा समुह निश्चित करणे, जोखीमस्तर निश्चित करणे, विमा संरक्षित रक्कम निश्चित करणे, कार्यान्वयीन यंत्रणेची निवड करणेबाबत कार्यवाही करणे इ. बाबत निर्णय घेणे, तसेच योजनेच्या अंमलबजावणीवेळी येणाऱ्या विविध अडचणीच्या संदर्भात विचार विनिमय करून निर्णय घेणे व आवश्यक असल्यास केंद्र शासनाशी पत्रव्यवहार करणे यासारख्या अनेक महत्वाच्या बाबींवर अंतीम निर्णय घेण्याचे अधिकार मा.मुख्य सचिवांच्या अध्यक्षतेखालील राज्यस्तरीय पीक विमा समन्वय समितीला देण्यात आलेले आहेत.

२. प्रधानमंत्री पीक विमा योजनेंतर्गत विमा संरक्षण हे राज्यातील पिकनिहाय लागवडीखालील पेरणी झालेल्या क्षेत्राचा व या पिकांचे वार्षिक सरासरी उत्पादन आणि उंबरठा उत्पन्न (प्रति हेक्टरी उत्पादकता)

विचारात घेऊन पिक विमा नुकसान भरपाई देण्यात येते. तथापि, पारंपारिक पद्धतीने पिक कापणी प्रयोगांच्या आधारे विमा क्षेत्रातील पिक उत्पादकता निश्चित करण्याच्या प्रक्रीयेतही पारदर्शकतेचा काही प्रमाणात अभाव असल्याने त्याबाबत अनेक तक्रारी प्राप्त होत असतात. सबब, सदरची योजना प्रभावीपणे व पारदर्शकरित्या अंमलात आणण्यासाठी आधुनिक तंत्रज्ञानाचा जास्तीत जास्त वापर करून विशेषतः Satellite Imaging व Drone Technology च्या सहाय्याने राज्यातील पिकनिहाय क्षेत्र अचूकपणे परिगणित करणे व लागवड केलेल्या पिकांचे आरोग्याचे सर्वेक्षण नियमित स्वरूपात करून संबंधित पिकांचे काढणी पश्चात येणारे उत्पादनाचे अनुमान (yield estimate) काढण्यासाठी विभागाच्या ई-गव्हर्नन्स विषयक प्रकल्प अंमलबजावणी समितीच्या बैठकीत निश्चित झाल्यानुसार **महाराष्ट्र सुदूर संवेदन उपाययोजना केंद्र, नागपूर (MRSAC)** या राज्यशासन अंगीकृत स्वायत्त संस्थेच्या मदतीने प्रायोगिक तत्वावर प्रकल्प कार्यान्वित करण्यात आलेला आहे.

३. तसेच राज्य शासनामार्फत प्रत्येक महसूल मंडळस्तरावर स्वयंचलित हवामान केंद्र उभारण्यासाठी महावेध प्रकल्प राबविण्यात येत आहे. या प्रकल्पांतर्गत हवामानाच्या विविध घटकांची माहिती संकलित करून त्याबाबतची आकडेवारी उपलब्ध होणार असुन त्यामुळे नुकसान भरपाई निश्चित होण्यास मदत होणार आहे. त्यानुसार प्रधानमंत्री पिक विमा योजनेतर्गत लागणारी हवामान विषयक माहिती महावेध प्रकल्पाच्या अटी व शर्तीनुसार या प्रकल्पांतर्गत निश्चित केलेल्या **स्कायमेट वेदर सर्व्हिसेस लि.** या एजेंन्सी कडून घेण्यात येत आहे.

४. प्रधानमंत्री पीक विमा योजनेतर्गत राज्यात अधिसूचित करावयाच्या पीकांसाठी विमा संरक्षित रक्कम ही **राज्यस्तरीय पीक कर्ज दर निश्चित करण्यासाठी नेमण्यात आलेल्या समितीने** निश्चित केलेल्या मंजूर पीक कर्ज दरानुसार ठेवण्यात येते.

५. त्यानुषंगाने प्रधानमंत्री पीक विमा योजनेच्या सुधारीत मार्गदर्शक सुचनेच्या मुद्दा क्र. ३५.२.१ अन्वये राज्यस्तरीय पीक विमा समन्वय समितीमध्ये (SLCCCCI), वेळोवेळी योजना राबविणाऱ्या सर्व संबंधित घटकांना समितीमध्ये समाविष्ट करून समिती अधीक प्रभावी बनविण्याची तरतूद असल्याने प्रधानमंत्री पिक विमा योजनेच्या मार्गदर्शक सुचनांनुसार गठित करण्यात आलेल्या मा.मुख्य सचिवांच्या अध्यक्षतेखालील राज्यस्तरीय पीक विमा समन्वय समितीमध्ये (SLCCCCI) **महाराष्ट्र सुदूर संवेदन उपाययोजना केंद्र, नागपूर (MRSAC), स्कायमेट वेदर सर्व्हिसेस लि., भारतीय हवामान विभाग (IMD), तसेच राज्यस्तरीय बँकर्स समिती (SLBC)** यांच्या प्रतिनिधींचा समावेश करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

शासन निर्णय :-

प्रधानमंत्री पीक विमा योजनेच्या सुधारीत मार्गदर्शक सुचनेच्या मुद्दा क्र. ३५.२.१ अन्वये राज्यस्तरीय पीक विमा समन्वय समितीमध्ये (SLCCCCI), वेळोवेळी योजना राबविणाऱ्या सर्व संबंधित घटकांना समितीमध्ये समाविष्ट करून समिती अधीक प्रभावी बनविण्याची तरतूद असल्याने प्रधानमंत्री पिक विमा योजनेच्या मार्गदर्शक सुचनांनुसार गठित करण्यात आलेल्या मा.मुख्य सचिवांच्या अध्यक्षतेखालील राज्यस्तरीय पीक विमा समन्वय समितीमध्ये (SLCCCCI) **महाराष्ट्र सुदूर संवेदन उपाययोजना केंद्र, नागपूर (MRSAC), स्कायमेट वेदर सर्व्हिसेस लि., भारतीय हवामान विभाग (IMD), तसेच राज्यस्तरीय बँकर्स**

समिती (SLBC) यांच्या प्रतिनिधींचा समावेश करण्यास शासनाची मान्यता देण्यात येत आहे. त्यानुषंगाने सदर सुधारीत समितीची रचना खालीलप्रमाणे आहे :-

१. मुख्य सचिव	:	अध्यक्ष
२. अपर मुख्य सचिव (वित्त)	:	सदस्य
३. अपर मुख्य सचिव (नियोजन)	:	सदस्य
४. अपर मुख्य सचिव (कृषि)	:	सदस्य
५. प्रधान सचिव (सहकार)	:	सदस्य
६. प्रधान सचिव (महसुल)	:	सदस्य
७. आयुक्त (कृषि), महाराष्ट्र राज्य	:	सदस्य
८. सहकार आयुक्त व निबंधक, महाराष्ट्र राज्य	:	सदस्य
९. विमा कंपनीचे प्रतिनिधी	:	सदस्य
१०. संचालक (अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय, मुंबई)	:	सदस्य
११. रिझर्व बँक ऑफ इंडियाचे प्रतिनिधी	:	सदस्य
१२. महाराष्ट्र राज्य सहकारी बँकेचे प्रतिनिधी	:	सदस्य
१३. नाबार्ड चे प्रतिनिधी	:	सदस्य
१४. राज्यस्तरीय बँकर्स समिती (SLBC) यांचे प्रतिनिधी	:	सदस्य
१५. महाराष्ट्र सुदूर संवेदन उपाययोजना केंद्र, नागपूर (MRSAC), यांचे प्रतिनिधी	:	सदस्य
१६. भारतीय हवामान विभाग (IMD) यांचे प्रतिनिधी	:	सदस्य
१७. स्कायमेट वेदर सर्व्हिसेस लि. यांचे प्रतिनिधी	:	सदस्य
१८. उपसचिव (कृषि) महाराष्ट्र शासन	:	सदस्य सचिव

२. उपरोक्त समितीचे कार्य हे केंद्र शासनाच्या प्रधानमंत्री पीक विमा योजनेंतर्गत वेळोवेळी अस्तित्वात असणाऱ्या मार्गदर्शक सुचनांनुसार पार पाडण्यात येतील.

३. प्रस्तुत शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेतांक २०१९०१०११५३९२४०२०१ असा आहे. हा आदेश डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

(किरण पाटील)

उप सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रति,

१. मा.मंत्री (कृषि) यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई - ३२
२. मा. राज्यमंत्री (कृषि) यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई -३२
३. सचिव (कृषि) यांचे स्वीय सहाय्यक, मंत्रालय, मुंबई-३२
४. आयुक्त (कृषि), कृषि आयुक्तालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे
५. सह सचिव, (फलोत्पादन), कृषि व पदूम विभाग, मंत्रालय, मुंबई
६. उप सचिव (११-अ / २-अ), कृषि व पदूम विभाग, मंत्रालय, मुंबई
७. संचालक (वि.प्र.), कृषि आयुक्तालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे
८. मुख्य सांख्यिक, कृषि आयुक्तालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे
९. संचालक, लेखा व कोषागारे, मुंबई
- १०.सहाय्यक संचालक (लेखा), कृषि आयुक्तालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे
- ११.जिल्हा कोषागार अधिकारी, पुणे
- १२.महालेखापाल, महाराष्ट्र -१/२, (लेखा परिक्षा / लेखा व अनुज्ञेयता), मुंबई / नागपूर
- १३.वित्त विभाग (व्यय-१), मंत्रालय, मुंबई- ३२
१४. अवर सचिव (२- अ), कृषि व पदुम विभाग, मंत्रालय, मुंबई -३२
- १५.विभागीय व्यवस्थापक, भारतीय कृषि विमा कंपनी, स्टॉक एक्सचेंज टॉवर्स, २० वा मजला, दलाल स्ट्रीट,फोर्ट, मुंबई-४०० ०२३
१६. महाराष्ट्र सुदूर संवेदन उपाययोजना केंद्र, नागपूर, (MRSAC)
१७. स्कायमेट वेदर सर्व्हिसेस लि., यांचे प्रतिनिधी
- १८.भारतीय हवामान विभाग (IMD), यांचे प्रतिनिधी
- १९.राज्यस्तरीय बँकर्स समिती (SLBC), यांचे प्रतिनिधी
- २०.निवड नस्ती (कार्यासन ११-अ).